

Eidsberg
kommune

Oppvekstplan for Eidsberg

2009–2012

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	4
Bakgrunn	4
Mandat og planprosess	5
Rammer og forutsetninger	5
VISJON OG MÅLSETTINGER	6
Rik på muligheter	6
Målsettinger	6
Oppvekstmodellen	6
FOKUSOMRÅDENE	8
Tidlig innsats	8
Helsefremmende arbeid	9
Foreldre og familie	11
Fritid og frivillighet	13
Helhetlige tjenester	14
Oppsummering arbeidsmåter og tiltak	16
HANDLINGSPROGRAM 2009	17

Innledning

Bakgrunn

Samfunnsendringene det siste hundreåret har hatt store og i hovedsak positive konsekvenser for barn og unges oppvekstforhold og levekår. De fleste barn og unge lever i trygge og gode økonomiske forhold. Men velstand er ikke nødvendigvis ensbetydende med å trives og å ha det godt. Samfunnsendringene preges av mangfold og muligheter, og samtidig mer usikkerhet og utydighet i verdivalg og normer.

Endringer i familiestruktur og begge foreldres deltakelse i arbeidslivet, økte krav til kunnskap og utdanning, økt kommersialisering, nye og større rusutfordringer, en ny kommunikasjons-virkelighet og en sterkere grad av organisering av fritiden er blant forhold som påvirker og preger oppvekstvilkår i Norge i dag.

Begrepene oppvekstvilkår, oppvekstmiljø, levekår, livskvalitet, helse og trivsel rommer mange av de samme forståelsene, og har samtidig mange nyanser. I oppvekstplanen ligger alle disse begrepene til grunn når vi omtaler barn og unges levekår og livskvalitet i Eidsberg kommune.

Forhold som påvirker individers levekår og livskvalitet er mangfoldige og omfatter individets egne verdier, normer og vurderinger, det sosiale og det fysiske miljøet individet vokser opp og lever i, samfunnsmessige forhold, samt kultur og tradisjon. Skal vi klare å bygge et samfunn der barn og unge lykkes må vi ta alle disse forholdene i betraktning, og aktivt arbeide for å påvirke de forholdene som er viktige for god livskvalitet. Vi må ha kunnskap om forhold i lokalmiljøet som er av betydning for utviklingen av oppvekstmiljøet. Dessuten må vi ha teoretisk kunnskap om hva som påvirker utviklingen av gode oppvekstmiljøer, samt kunnskap om tiltak og tilbud som har vært betydningsfulle for målgruppen, lokalt og nasjonalt.

Barn og unges behov for trygghet og rotfesting, blant annet i forhold til tradisjoner, normer og verdsett, stiller foreldrene, barnehagen, skolen og frivillige organisasjoner overfor klare utfordringer, blant annet i forhold til tydelighet, samarbeid og som positive rollemodeller.

Mandat og planprosess

Eidsberg kommunestyre vedtok i 2006 at det skal lages en helhetlig oppvekstplan for Eidsberg. Oppvekstplanen skal omfatte utviklingen av kommunale tjenester og av Eidsberg som lokalsamfunn, og skal rette seg mot utvalgte områder som Eidsberg kommune og lokalsamfunnet har innvirkning på.

Oppvekstplanen skal være et styrings- og utviklingsverktøy for Eidsberg kommune, og er overbyggende for andre temaplaner på områder som angår oppvekstvilkår og oppvekstmiljø. Oppvekstplanen skal fremme samarbeid og helhetlig tenkning internt i kommunen, og mellom kommunale og andre instanser.

En styringsgruppe bestående av ordfører Knut Herland (Sp), Carl Peter Løken (H), Thor Nilsen (Sp), Stine Karen Bjøringsøy (Ungdomsrådet), Jan H. Thyrhaug (administrasjonssjef), Brynjard Rønningen (etatsjef), Hilde Brandsrud (etatsjef) og Jan Erik Fredriksen (etatsjef) har hatt det overordnede ansvaret for oppvekstplanen.

En arbeidsgruppe bestående av fire virksomhetsledere Anne Beate Leistad (barnehager), Lasse Thorvaldsen (ungdomsskolen), Grethe Stople (familiesenteret) og Kjell Olausen (samfunn og utvikling) har hatt ansvar for framdrift i prosjektet. Prosjektleder har vært Elsie Brenne.

Som en start på planarbeidet ble det laget et diskusjonsnotat. Dette har vært gjenstand for en bred medvirkningsprosess. Politiske utvalg, foreldrenes arbeidsutvalg, elevråd, frivillige organisasjoner, offentlige instanser og enkeltpersoner ble utfordret til å delta med innspill. Disse danner grunnlag for det endelige valget av fokusområder, målsettinger og tiltak.

Ved kommunestyrets behandling av Oppvekstplanen 26.2.2009 ble det vedtatt at "miljø" og "skole" skal framkomme som egne fokusområder ved rullering av planen. Videre vedtok kommunestyret at enkelte høringsinnspill skal tas til etterretning ved rullering av planen.

Rammer og forutsetninger

Sentrale føringer er gitt i lovverk, stortingsmeldinger, ulike planer og i veiledere.

- Rammeplan for barnehagen 2006.
- Kunnskapsløftet 2006.
- St.meld 31 (2007-2008). Kvalitet i skolen.
- St.meld 39 (2001-2002). Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge.
- St.meld 16 (2006-2007).og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.
- St.meld 20 (2006-2007). Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller.
- St.meld 39 (2006-2007). Frivillighet for alle.
- St.meld (kommer). Språk bygger broer
- Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005 – 2009. Sammen for fysisk aktivitet.
- Handlingsplan for et bedre kosthold i befolkningen 2007 – 2011. Oppskrift for et sunnere kosthold.
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008 – 2011. Vendepunkt.
- Opptappingsplan for psykisk helse 1999 – 2008.
- Ot.prp 32 (2007-2008). Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (regjeringens forslag til ny plandel i plan- og bygningsloven)
- Veileder for helsestasjon og skolehelsetjeneste
- Veileder for taushetsplikten og samhandling (KS)
- Veileder – psykisk helsearbeid for barn og unge i kommunene (2007). Sosial- og helsedirektoratet
- Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn (2005-2009). BFD

Ved siden av de sentrale føringene bygger Oppvekstplanen på allerede vedtatte lokale planer;

- Kommuneplan 2005 – 2017.
- Programerklæringen 2006. Verdiplakaten "Vi i Eidsberg" 2007.
- Pedagogisk utviklingsplan for Eidsbergskolen 2007 – 2011. God læring for alle.
- Folkehelseprogrammet Eidsberg kommune 2005.
- Kommunedelplaner innenfor idrett og friluftsliv, trafiksikkerhet og psykisk helsearbeid.

Økonomi

Strategier og tiltak i Oppvekstplanen nedfelles i et handlingsprogram som revideres årlig i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Tiltakene i Oppvekstplanens handlingsprogram skal gi innspill til prioriteringer i budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Visjon og målsettinger

Rik på muligheter

Eidsbergs visjon er "Rik på muligheter". I dette ligger at Eidsberg skal være et mangfoldig, levende og godt lokalsamfunn, der innbyggerne er aktive deltakere i utviklingen av sitt eget samfunn. Visjonen identifiseres med livskvalitet, livsglede og bærekraftig utvikling, for den enkelte så vel som for lokalsamfunnet.

Av kommuneplanens mange verdier er tre trukket fram som kjerneverdier for organisasjonen Eidsberg kommune; Tillit, Respekt og Engasjement; TRE.

Eidsberg kommunes verdier representerer et positivt menneskesyn som er forenlig med samspill, omgang og arbeid med barn og unge. Verdien uttrykker tro på barn og unges egne ressurser, og på at disse vil utvikles i et samfunn som er preget av tillit og respekt. Dette uttrykkes tydelig gjennom et sterkt engasjement for barn og unge og deres oppvekstvilkår. Verdien vil derfor også være gyldige for hele lokalsamfunnet Eidsberg.

Målsettinger for oppvekstområdet i Eidsberg kommune

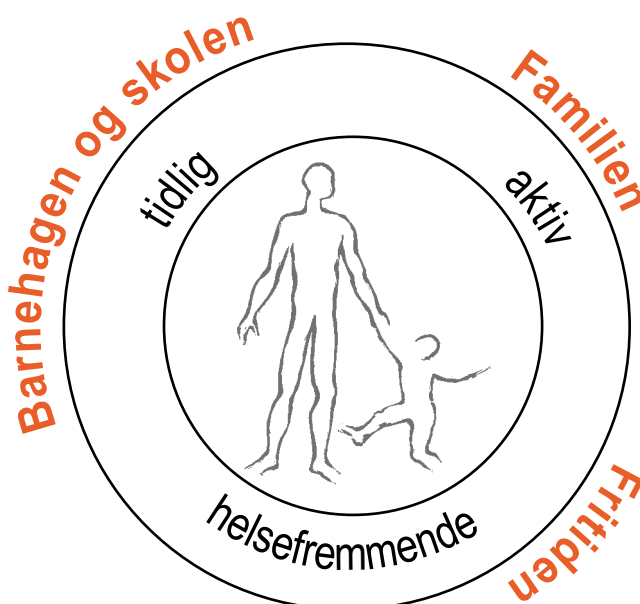
- Eidsberg skal være et mangfoldig og levende lokalsamfunn der barn og unge lykkes.
- Eidsberg skal være et samfunn som legger til rette for å utjevne sosial ulikhet mellom grupper av befolkningen.
- Barn og unge i Eidsberg kommune skal ha mulighet til å utvikle seg til selvstendige individer som tar ansvar for sine egne valg, og for å delta aktivt i å forme en felles framtid.
- Alle kommunale tjenester som angår barn og unge i Eidsberg kommune skal benytte oppvekstmodellen som grunnlag for sine vurderinger og valg.

Oppvekstmodellen

Til grunn for arbeidet med oppvekstplanen har vi lagt noen grunnleggende forutsetninger for en god oppvekst. Disse kan oppsummeres i at barnet opplever trygge og forutsigbare rammer, det blir sett og verdsatt og blir stilt krav til. Barnet må få nok tid, kjærlighet og omsorg og det må kunne mestre språket og sosiale relasjoner.

Oppvekstmodellen

Rik på muligheter

Med bakgrunn i forutsetninger for en god oppvekst, i visjonen "Rik på muligheter" og våre verdier, tillit, respekt og engasjement, er Eidsbergs oppvekstmodell utviklet.

For å sikre barn og unge en best mulig oppvekst skal alle i Eidsberg sette barn og unge og deres mestringmuligheter i fokus. Dette skal vi oppnå gjennom tidlig innsats, helsefremmende og forebyggende arbeid og aktivt engasjement. Med familien menes det nære sosiale nettverket rundt barn og unge og med fritiden forstår vi også det lokalsamfunnet som barnet vokser opp i.

Barn og unge skal møtes på sine arenaer som er i familien, på fritidsarenaen og i de kommunale tjenestene barnehage, skole, kultur, familiesenter og barnevern.

For å nå målene om et samfunn der barn og unge lykkes og utvikler seg til ansvarlige, selvstendige individer, har vi valgt fem fokusområder.

Fem fokusområder for oppvekstområdet

- Tidlig innsats
- Helsefremmende arbeid
- Familien og foreldrene
- Fritid og frivillighet
- Helhetlige tjenester

Oppvekstplanen er bygd opp rundt disse fem fokusområdene, med målsettinger og tiltak innenfor hver av dem.

Fokusområdene

Tidlig innsats

Bakgrunn;

Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i barns liv, og tidlig inngripen når problemer oppstår eller avdekkes under svangerskap, i førskolealder, i løpet av skoletiden eller i voksen alder. Både i det offentlige og i den private sfæren har vi en tendens til "å vente og se", før vi griper inn. Dette er som regel feilslått, fordi uheldige forløp sjelden endres til det positive uten ekstern inngripen. Med å sette fokus på tidlig innsats ønsker vi å bedre vår evne, sammen, til å forebygge uheldig atferdsutvikling.

Mennesker lærer hele livet. Læring skjer på alle arenaer og i alle livets situasjoner, og alle har potensiale for læring. Ikke alle vil nå de samme målene, og det er heller ikke et mål at alle skal ta høyere utdanning. Men alle skal få mulighet til å realisere sine egne mål, utfra sine egne forutsetninger.

Det er en særlig utfordring og et prioritert område å forbedre kvaliteten på utdanningen slik at alle tilegner seg grunnleggende ferdigheter, kunnskaper og holdninger.

Det blir stadig større sosiale forskjeller mellom samfunnsgrupper. Ikke alle får ta del i den velferdsutviklingen vi har hatt de senere årene. Det er stor variasjon når det gjelder utdanning, inntekt, helse og boforhold, og negative forhold ser ut til å hope seg opp innen enkelte sosiale grupper.

Barns levekår henger nøye sammen med de sosioøkonomiske forholdene i familien. Grunnlaget for sosiale helseforskjeller legges tidlig i livet, og en innsats for å bygge gode og trygge oppvekstforhold generelt, og en målrettet innsats mot utsatte grupper vil være et godt grunnlag for en utvikling der barn og unge får mulighet utfra sine egne forutsetninger.

De kommunale tjenestene skal tidligst mulig hjelpe, stimulere, veilede og motivere foreldre, slik at en uheldig utvikling kan avdekkes så tidlig at det er stor mulighet for et godt resultat. Dette gjøres best i et nært samarbeid mellom tjenestene og i nær forståelse med foreldre.

Gode barnehager med kompetent personale er en viktig forutsetning for dette.

Ungdomstida er en brytningstid der vi også ser at det er viktig å komme tidlig inn med innsats for å reversere en uheldig utvikling. Bredt sammensatte kollegier ved skolene er derfor også viktig.

Forskning viser at barn som har god språkutvikling før skolestart, har god sosial utvikling og god leseutvikling på barnetrinnet. Å beherske språket er en grunnleggende forutsetning for læring. Forskning viser at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt

som å investere i språkstimulerende tiltak før skolealder. Effekten øker jo tidligere tiltakene blir satt inn, og jo mer omfattende de er. Effekten er også størst for barn som i utgangspunktet har lav sannsynlighet for å lykkes i utdanningssystemet.

Barnehagene, Åpen barnehage, Familiesenteret og biblioteket er arenaer som kan benyttes for å jobbe med barns språkutvikling.

Mål;

- Alle barn skal ha gode muligheter til utvikling, ut fra sitt eget potensiale, uavhengig av foreldrenes økonomi, utdanning eller etniske bakgrunn.
- Barnehagen og skolen i Eidsberg skal innrettes slik at de bidrar til å redusere sosial ulikhet mellom grupper av befolkningen
- Det skal være færre elever som møter til skolestart med utilfredsstillende språkferdigheter
- Barn i risiko for fysisk, psykisk eller sosial skjevutvikling skal identifiseres tidlig, og få tilfredsstillende oppfølging

Aktuelle tiltak og arbeidsmåter;

- Utvikle skoleforberedende tilbud til barn som ikke går i ordinær barnehage
- Ha forsterket fokus på lesing og regning i barnetrinnet
- Benytte næromsorgstiltak
- Gi tilbud om familierapi og familieveiledning i en tidlig fase av et forløp
- Utvikle et felles system for Familiesenteret, barnehagene og skolene for å oppdage og gi tilbud tidlig til barn som har utfordringer i forhold til fysisk og psykososial helse og lese- og læringsutvikling.
- Videreutvikle samarbeid mellom barnehagene, Familiesenteret, biblioteket og barneskolene rundt språkstimulering
- Tilby leksehjelp på barnetrinnet
- Benytte resultater fra nasjonale prøver, lesetester, elevundersøkelsen og brukerundersøkelser til kvalitetsutvikling, opplæring og forpliktende samarbeid
- Videreutvikle lavterskel helse- og sosialtilbud til ungdom

Helsefremmende arbeid

Bakgrunn

I det helsefremmende arbeidet, folkehelsearbeidet, legger man vekt på samspillet mellom enkeltindividet, lokalsamfunnet og de politiske beslutningsprosessene. Ved å styrke menneskers og befolkningers helse, skapes et overskudd som gir muligheter for personlig, sosial og økonomisk utvikling og økt livskvalitet. God helse er ikke et mål i seg selv, men et middel for å oppnå ønskerdige mål.

Med denne definisjonen blir helsefremmende arbeid like mye et arbeid for å styrke beskyttelses- eller mestringsfaktorer som gir individer og grupper bærekraft og slitestyrke i hverdagen, som et arbeid for å redusere risikofaktorer.

Fysisk aktivitet i hverdagens gjøremål, et variert kosthold med mye frukt og grønnsaker, og avhold fra legale og illegale rusmidler og tobakk er alle beskyttelsesfaktorer som er med på å bygge en god helse hos barn og unge.

Overvekt blant barn og unge er i ferd med å bli en stor utfordring for folkehelsen, og er årsak til at forventet levealder for den yngste generasjonen nå ser ut til å bli lavere enn for foreldregenerasjonen.

Rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid blant ungdom bygger i stor grad på styrking av mestringsfaktorer, og utvikling

av lokalsamfunn som tar avstand fra rusmisbruk og kriminalitet. For å lykkes med å skape det trygge samfunnet er vi avhengige av et bredt samarbeid og et engasjert lokalsamfunn.

En god psykisk helse er en forutsetning for livskvalitet og trivsel. Opplevelsen av at livet er meningsfullt, håndterbart og forståelig er grunnleggende for god livskvalitet. Deltakelse i kulturaktivitet og kulturopplevelser i seg selv er også forhold som bidrar til en god helse, trivsel og tilhørighet.

Befolkningens helse er generelt god, men gjennomsnittstallene skjuler store, systematiske forskjeller mellom sosiale grupper. Disse forskjellene er sosialt skapt, urettferdige, og mulig å gjøre noe med.

Kommunen er sentral i folkehelsearbeidet, både som lokal tjenesteutøver og som utviklingsaktør. Folkehelsearbeidet har et langsiktig perspektiv og er forankret i lovverk, kommuneplaner og vedtak. Arbeidet er vitenskapelig basert, samt at det bygger på erfaringsbasert kunnskap. Folkehelsearbeid er ett sentralt element i en bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.

Det er knyttet bekymring til at fremmedkulturelle barn og ungdommer ikke integreres godt nok i lokalsamfunnet. Denne utfordringen er ytterligere aktualisert med etablering av mottak for mindreårige i kommunen.

Mål;

- Faktorer som bidrar til å bygge en god fysisk og psykisk helse skal være sentrale i alt arbeid som retter seg mot barn og unge
- Helsefremmende arbeid skal forankres i kommunalt planverk og i tjenestenes virksomhetsplaner, og skal innrettes slik at det bidrar til å utjevne sosiale ulikheter i helse
- Barnehager og skoler i Eidsberg skal gjennom faglig arbeid og praktisk tilrettelegging være helsefremmende institusjoner
- Folkehelsearbeidet i Eidsberg skal bidra til å jevne ut sosial ulikhet mellom grupper av befolkningen

Aktuelle tiltak og arbeidsmåter;

- Legge til rette for gode kulturopplevelser som når ut til hele befolkningen
- "Anbefaling for helse og trivselsfremmende arbeid i skole og barnehage i Eidsberg kommune" revideres og forankres i virksomhetenes arbeid
- Eidsberg kommune er "lead partner" (norsk prosjekteier) i interreg-prosjektet "Aktive barn og unge"
- Utvikle Piloten til en møteplass for ungdom og for ulike frivillige organisasjoner, der samhandling står i sentrum
- Videreutvikle SLT-samarbeidet, Politiråd og samarbeid med Natteravnene innenfor rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid
- Utvikle målrettede tiltak som ikke virker stigmatiserende
- Legge til rette for at alle elever i grunnskolen har en time fysisk aktivitet hver skoledag
- Gi alle barn i barnehagen og alle elever i grunnskolen gratis frukt i barnehagen og på skolen
- Legge til rette for et ernæringsmessig godt kosthold i barnehagen
- Gjøre universell utforming til et sentralt element i kommunalt arbeid

Foreldre og familie

Bakgrunn

Familien og foreldrene er den viktigste rammen om et godt oppvekstmiljø og en god utvikling for barn og unge. Familien bygger trygghet, identitet og praktiserer verdiformidling. Derfor må det investeres i familien.

I de første leveårene finner vi både risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer for en god fysisk og psykososial utvikling. Disse er knyttet til forhold hos individet selv, til forhold i familien og til forhold i det nære sosiale nettverket rundt barnet og familien. Beskyttelsesfaktorer for barn er varme og støttende relasjoner til voksne, utviklingsfremmende oppdragelse og klare retningslinjer i hjemmet.

Forskning og praksis har vist at det nytter å forebygge psykososial skjevutvikling hos de minste barna. I første rekke handler det om å gi tidlig nok hjelp til foreldrene, på deres egne premisser, ved å rette fokus mot beskyttelsesfaktorer.

Vårt samfunn har en stadig endring i samlivs- og boforhold der mangfold er et viktig stikkord. Utviklingen går mot en større andel små husstander. Raske samfunnsendringer fører til større avstand mellom generasjonene. Kjernefamilien er i dag mer alene med sine omsorgsoppgaver enn det som var vanlig tidligere. Dette stiller høyere krav til foreldrenes omsorgskompetanse.

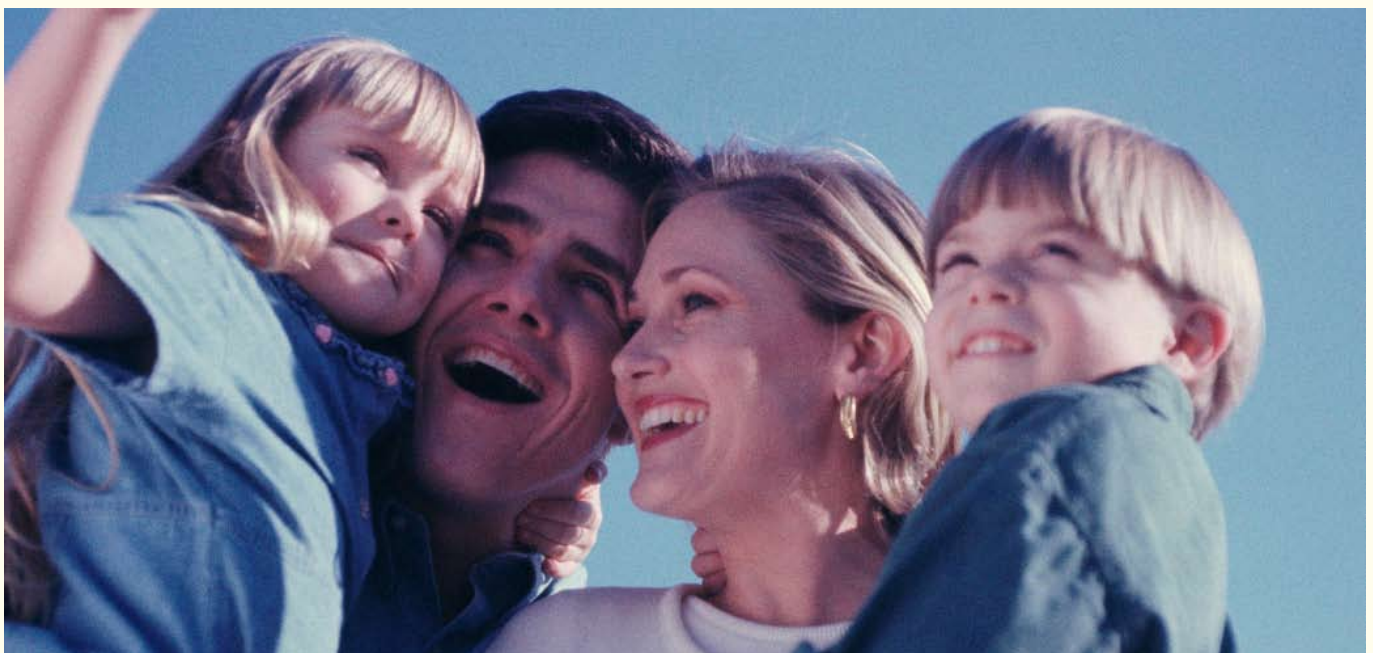
Samlivsbrudd er vanligere enn tidligere, og selv om dette kan se ut til å være løsningen for de voksne i familien, skaper et brudd mellom foreldrene svært ofte problemer for barna i form av lojalitetskonflikt og utrygghet. Tiltak som kan bidra til at de voksne velger familien framfor brudd vil være viktige tiltak for å bygge gode oppvekstvilkår.

Innflytting av nye borgere fra andre land og kulturer skaper nye utfordringer og muligheter, og krever toleranse for ulikheter. Særlig vil det være viktig å utnytte det potensialet som ligger i det å vokse opp i et samfunn som preges av flere kulturer.

Kravene til foreldrenes deltakelse, økonomiske støtte og oppfølging av egne barn i forhold til skole, utdanning og fritidsaktiviteter kan være med på å forsterke skillene mellom barn og unge med foreldre som gir tilstrekkelig støtte og hjelp, og de som har foreldre som av ulike grunner ikke har mulighet til å følge opp i samme grad.

Utdanning og kompetanse bidrar til å skape gode forutsetninger for å kunne skape det gode livet for seg selv. Det offentlige har ansvaret for den faglige delen av barn og unges utdanning, mens foreldrene har ansvar for at barna deres er motiverte og har en positiv innstilling til skolen, samt at de møter på skolen fysisk skikket til å ta imot læring.

En hovedoppgave for kommunen er å sørge for gode rammebetingelser for familiens omsorgsoppgaver, og at hjelpetiltak settes inn når familieomsorgen svikter.

Barn, unge og familiene deres kan oppleve kriser i livsmestring. Dette kan ha sammenheng med arbeidssituasjon, rus, overgrep, vold, tap eller andre situasjoner. Det kommunale hjelpeapparatet må være rustet til å støtte familier og enkeltmennesker i slike situasjoner, særlig der barn og ungdom er involvert.

Respekt for ulikhet må gjennomsyre lokalsamfunnet og hjelpeapparatet. Både politisk, administrativt og i lokalmiljøene må vi møte ulike mennesker med samme respekt, samt bidra til å bygge og utvikle tillit.

Foreldrerådene ved barnehager og skoler ønsker å bli hørt og benyttet som den ressursen de er i barnas opplæring. Nettverk mellom foreldre og mellom foreldrerådene vil være viktige påvirkningsfaktorer for å utvikle gode barnehager og skoler. Dette kan også gjerne utvikles gjennom frivillige organisasjoner.

Mål;

- Alle foreldre og familier i Eidsberg prioriterer sine barn, og har kompetanse til å mestre oppdrageransvaret
- Alle foreldre og familier i Eidsberg legger forholdene til rette for sine barns utvikling og utdanning
- De kommunale tjenestene legger til rette for god dialog med foreldre og familie, og er tydelige på hva Eidsberg kommune forventer av dem som foreldre

Aktuelle tiltak og arbeidsmåter;

- Aktive lokalsamfunn, med engasjerte og ansvarlige voksne, som støtter barn og unges utvikling i en positiv retning
- Utvikle foreldrekurs for foreldre til småbarn og skolebarn, som tydeliggjør krav og forventninger til og fra foreldre
- Invitere til sterkere foreldreengasjement i barnehage og skole
- Gjenopprette felles foreldreråd for alle barnehager og skoler i kommunen
- Utvikle samspill og involvering mellom hjemmet og de kommunale tilbudene, og trekke inn andre aktører i lokalsamfunnet
- Utvikle tilbud til foreldre som står i ferd med å bryte opp familien
- Utvikle velkomstpakkene "Ny i Eidsberg", og "Ny i barnehage/skole"
- Sette fokus på vold i nære relasjoner
- Utfordre oss selv som lokalsamfunn og som kommune på vår kulturforståelse og toleranse for ulikhet, samt utvikle tiltak for mennesker i vanskelige livssituasjoner

Fritid og frivillighet

Bakgrunn

Fritiden vår leves hjemme eller i det offentlige rom, i organisert aktivitet eller i "egenaktivitet". For barn og unge er fritidsarenaen en arena for avslapning og hvile, men også en viktig arena for utvikling og læring, ikke minst opplæring i demokrati, gjennom deltakelse i frivillige organisasjoner. En del av skoleelevers tid utenfor skolen er det forventet at de skal bruke på å utføre skolearbeid. Det er viktig at foreldre, skolen og sivilsamfunnet legger til rette for at dette arbeidet skal kunne gjennomføres på en tilfredsstillende måte. For noen skoleelever handler det om å redusere deltakelsen i fritidsaktivitet, for andre om å åpne opp for en del av lokalsamfunnet som de ikke naturlig deltar i. Deltakelse i frivillige organisasjoner er sosialt skjevfordelt, og denne forskjellen ser ut til å øke i samfunnet.

Arbeid til alle, gode velferdsordninger og et sterkt fellesskap er avgjørende for å skape et godt samfunn. Offentlig sektor er viktig i dette, men uten et sterkt sivilsamfunn der enkeltmennesker sammen bidrar til gode lokalsamfunn, kan vi ikke lykkes i å bygge det gode oppvekstmiljøet. Gjennom frivillig arbeid kan folk delta i meningsfylt og samfunnsnyttig virksomhet. Verdien av den frivillige innsatsen er enorm i lokalsamfunnet.

Det er en politisk forventning i Eidsberg om at frivilligheten skal ha gode vilkår, og at den skal ta et ansvar for å bygge og skape gode lokalsamfunn. Engasjerte og aktive innbyggere er en styrke for alle lokalsamfunn. Frivillig aktivitet er en kombinasjon av å yte og å få. Frivillige organisasjoner har en utfordring i å åpne seg opp overfor mennesker som ikke naturlig deltar i organisert aktivitet.

Det finnes en rekke former for samarbeid mellom det frivillige livet og det kommunale tilbudet. Oppgaver i samfunnet kan inndeles etter ansvar; noen oppgaver er kun et frivillig eller kun et kommunalt ansvar, andre oppgaver gjennomføres som et frivillig ansvar men med bidrag fra det kommunale, eller som et kommunalt ansvar med bidrag fra det frivillige. Dette

samarbeidet kan styrkes gjennom gjensidig forpliktende partnerskapsavtaler mellom kommunen og frivillige organisasjoner, i en vann-vinn-situasjon for alle parter.

Frivillig virksomhet er i endring, blant annet på grunn av økte forventninger til organisasjonene, og en generell individualisering i samfunnet. Dette bidrar til å sette frivillig sektor under press.

Mål;

- Eidsberg skal ha et rikt og mangfoldig organisasjonsliv, med engasjerte og ansvarlige innbyggere
- Alle barn og unge i Eidsberg skal ha anledning til fritidsaktivitet
- Barn og unge i Eidsberg skal oppleve tilhørighet til hjemstedet, bla gjennom deltakelse og engasjement i frivillige organisasjoner og i kulturaktivitet

Aktuelle tiltak og arbeidsmåter;

- Benytte dialogmøter for å øke samarbeidet og forståelsen mellom lokalsamfunnet og de kommunale tilbudene
- Temaplan for kultur utvikles for å synliggjøre det kommunale fritidstilbudet og samarbeidet med de frivillige organisasjonene
- Fritid med bistand iverksettes i et samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner
- Oversikt over foreninger og organisasjoner i kommunen gjøres tilgjengelig for alle innbyggere, og i særdeleshet nye innbyggere
- Kommunen og lokalsamfunnene skal bidra til å skape arenaer og muligheter for uorganisert egenaktivitet
- Partnerskapsmodellen benyttes for å sikre gjensidig forpliktende samarbeid mellom ulike frivillige organisasjoner og kommune, knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak
- Kulturstøtten benyttes målrettet for å stimulere aktivitet for og med barn og ungdom

Helhetlige tjenester

Bakgrunn

Eidsberg kommune setter innbyggerne i fokus, og skal være en organisasjon som er endringsvillig og fremtidsrettet. Organisasjonen skal være kjennetegnet av en struktur som er klar og forståelig med tydelige ledere, en tverrfaglig arbeidskultur hvor alle er forpliktet av felles målsettinger, og gode dialoger mellom innbyggere, politikere og ansatte.

Foreldrene har det overordnede ansvaret for alle forhold som angår barnet, mens de kommunale virksomhetene har ansvar for å hjelpe foreldrene i dette viktige arbeidet, gjennom gode tjenester som samarbeider til det beste for barn, unge og familiene deres.

Barn og unge deler ikke opp virkeligheten i administrative sektorer eller faglig begrunnede ansvarsområder. En aktiv kommunal innsats overfor barn og unge må på alle nivå praktisere et helhetssyn og ha fokus på systemet, og enkeltindividers og gruppers behov.

God læring i ung alder er det beste grunnlaget for motivasjon til videre læring senere i livet, og det beste tiltaket mot fattigdom og marginalisering i voksen alder. For at barn og unge skal ha best mulig utbytte av opplæringen i barnehage og skole, er det nødvendig å sørge for et trygt og godt lærings- og oppvekstmiljø. En forutsetning for å skape et godt læringsmiljø er blant annet å sikre barnas grunnleggende fysiologiske behov for mat, drikke, hvile, lek/fysisk aktivitet, samt behovet for trygghet og en forutsigbar hverdag.

Barnehager og skoler i Eidsberg skal være pedagogiske, menneskelige og fysiske kraftsentra som utvikler nysgjerrighet, lærelyst, toleranse, refleksjon og tilhørighet.

Grunnopplæringen skal være så god at alle barn og elever skal utvikle den kompetansen de trenger for å mestre videre utdanning, arbeid og aktiv samfunnsdeltakelse. Et bredt kunnskapssyn må derfor legges til grunn i opplæringen i barnehage og skole.

Grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning og IKT er avgjørende. Andre ferdigheter verdsettes også like høyt, slik at alle elever gjennom sin skolegang opplever mestring og anerkjennelse.

For å sikre helhet og sammenheng skal alle virksomheter som har tjenester og tilbud til barn og unge i Eidsberg kommune benytte oppvekstmodellen som planleggings- og arbeidsmodell. Med alle virksomheter menes også tjenester utenfor etaten for kultur og oppvekst.

Mål:

- Innbyggerne i Eidsberg skal oppleve god tilgjengelighet til de kommunale tjenestene, og helhet og sammenheng i tjenestetilbudet
- Barnehager og skoler er kraftsentra for læring og aktivitet basert på de grunnleggende verdiene tillit, respekt og engasjement
- Helse- og velferdstjenester til alle barn og unge skal gis med utgangspunkt i Familiesenteret
- Gjennomsnittlig resultat etter grunnopplæringen skal øke med 0,2 poeng i perioden.

Aktuelle tiltak og arbeidsmåter:

- Tverrfaglig sammensatte kollegier på arbeidsplasser som har ansvar for barn og unge
- Pedagogisk utviklingsplan for Eidsberg, "God læring for alle", skal revideres annethvert år, og være førende for alle barnehager og skoler
- Gjennom pedagogisk utviklingsplan skal vi utvikle verktøy som ivaretar tilpasset opplæring
- Lage barnehage- og skolekapasitetsplan for kommunen som gir oversikt over, og legger til rette for diskusjon av elevtallsutvikling, lærerressurs, skolekretser og økonomi
- Samordne noe av ressursene til skole, kultur, sosial, barnevern og helse knyttet til Piloten.
- Utvikle alternative skolearenaer til barn som har større utbytte av slike læringsarenaer
- Utvikle rutiner for å redusere sviktsoneene i velferdsordningene
- Etablere felles rutiner for forvaltningsoppgaver i kultur- og oppvekstetaten
- Benytte tilsynsordninger i private og kommunale barnehager til kvalitetsutvikling
- Benytte Kvalitetskommuneprogrammet til å utvikle gode rutiner for samarbeid mellom tjenestene som gir tilbud til barn og unge
- Utvikle felles forståelse av taushetsplikt og samhandling som redskap for å utvikle gode tilbud til beste for den enkelte bruker

Oppsummering arbeidsmåter og tiltak

Foreslåtte arbeidsmåter og tiltak representerer i hovedsak nye ideer og innspill, eller allerede tenkte eller testede ideer som settes inn i en annen sammenheng.

Samordning og tverrfaglig arbeid går igjen i mange av tiltakene, innenfor alle fokusområdene. Likeens er samarbeid med instanser utenfor den kommunale organisasjonen en gjenganger.

Mange av de foreslåtte arbeidsmåtene og tiltakene vil kreve en endring i kultur og tradisjonell organisering av arbeidet vårt innenfor tjenestene for barn og unge. Dette, sammen med kompetanseheving og planarbeid kan sammenfattes som strukturelle prosesser.

Handlingsprogram 2009

I handlingsprogrammet samordnes de tiltakene i Oppvekstplanen som prioriteres i 2009. I handlingsprogrammet synliggjøres hvilke kommunale virksomheter/etater som har hovedansvar for tiltakene, og hvilke virksomheter/etater som har ansvar for medvirkning. I de fleste tiltakene forutsettes også medvirkning og ansvar fra foreldre, lokalsamfunnet og andre instanser, selv om ikke dette presiseres i handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet revideres årlig i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet. Etat for Kultur og oppvekst har ansvar for å iverksette revisjon av handlingsprogrammet, og for å følge opp at tiltakene igangsettes i henhold til det politiske vedtaket. I forbindelse med revisjonen av handlingsprogrammet vil Kultur og oppvekstetaten gi en tilbakemelding til politisk ledelse om framdriften for tiltakene.

Ressurser til framdrift, koordinering og forankring av utviklingstiltak innenfor oppvekstområdet foreslås innarbeidet i budsjettet fra 2010.

Prioritert arbeid i 2009	Herunder	Hovedansvar	Ansvar for medvirkning
Samordning og tverrfaglighet	Felles system for å oppdage uheldig atferd	Barnehage, utviklingsavdelingen	Familiesenteret, barnevern
	Språkstimulering	Biblioteket (kultur)	Barnehage, familiesenteret
	SLT-arbeidet	Utviklingsavdelingen	Alle
	Samlivsveiledning	Familiesenteret	Barnehage, skole
	Kvalitetskommuneprogrammet	Utviklingsavdelingen	Etatene, tillitsvalgte
	Piloten	Ungdomsskolen	Familiesenteret, kultur
Samarbeid med andre	Forebygging av overvekt; kosthold og fysisk aktivitet	Utviklingsavdelingen	Familiesenteret, barnehage, skole
	Sterkere foreldreengasjement, utvikle samarbeid og involvering	Skole	Barnehage, kultur
	Målrettet bruk av kulturstøtten	Kultur	Barnevern
	Fritid med bistand	Kultur	Familiesenter, psykisk helse
	Aktive lokalsamfunn	Kultur og oppvekstetaten	Utviklingsavdelingen
Strukturelle prosesser	Temaplan for kultur	Kultur	
	Målrettet kulturstøtte	Kultur	
	Pedagogisk utviklingsplan	Barnehage, skole	
	Kvalitetsarbeid og læring i virksomhetene	Kultur og oppvekstetaten	Alle
	Kompetanseheving og kulturendring	Kultur og oppvekstetaten	Alle
	Alternative læringsarenaer	Kultur og oppvekstetaten	Skole

